

2025-06-17

Jämställdhetsmyndigheten

info@jamstalldhetsmyndigheten.se

Diarienummer: ALLM 2025/110

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer U2025/00401

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET UTREDNINGEN OM LIKVÄRDIGA BETYG OCH MERITVÄRDEN, SOU 2025:18

Sammanfattning

Jämställdhetsmyndigheten delar i flera avseenden utredningens sammanfattande problembild. Samtidigt ser vi att ett nytt betygssystem inte ensamt kan lösa de problem med exempelvis betygsinflation som utredningen pekar på.

- Vi tillstyrker utredningens förslag med tio betygssteg och ingen skarp godkänthetsgräns.
- Vi instämmer i utredningens bedömning att lärarna ska tydliggöra för eleverna vilka bedömningssituationer som syftar till att utgöra väsentliga delar av betygsunderlaget.
- Eftersom tidigare reformer på utbildningsområdet inte har fått det utfall som var tänkt blir det viktigt att utredningens förslag, om de implementeras, noga följs upp och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- Det är en brist att regeringen i flera parallella utredningar på utbildningsområdet presenterar förslag som kommer att påverka jämställdheten i Sverige utan att det finns en övergripande analys av de samlade konsekvenserna.

Synpunkter enligt utredningens disposition

9.2 En betygsskala 1-10

Vi tillstyrker utredningens förslag med tio betygssteg och ingen skarp godkänthetsgräns.

Det nuvarande betygssystemet har bland annat inneburit en ökad skolrelaterad stress. Skolstressen tycks vara starkast bland äldre flickor på högstadiet och gymnasiet. Flickor i 13-årsåldern står för den största procentuella ökningen bland de som känner sig ganska eller mycket stressade av skolarbetet.¹

Studier pekar på betydelsen som skolframgång och tidiga skolmisslyckanden har på elevers hälsa.² Vetskapen att betyget F kan innebära begränsade framtida

¹ Jämställdhetsmyndigheten (2023). *Ogiltig frånvaro för jämställdheten - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning*

² Gustafsson, J.-E., Allodi, M., Allin Åkerman, B., Eriksson, C., Fischbein, S., Granlund, M., Gustafsson, P., Ljungdahl, S., Ogden, T., & Persson, R. S. (2010). *School, Learning and Mental Health - A systematic review*; Högberg, B., & Lindgren, J. (2023). From a crisis of results to a crisis of wellbeing – education reform and the declining sense of school belonging in Sweden. *Comparative Education*, 59(1), 18–37

utbildnings- och yrkesmöjligheter har påverkat många elevers välbefinnande negativt.³ Att den skarpa godkäntgränsen för tillträde till gymnasieskolan försvinner kan, precis som utredningen skriver, få störst effekt för pojkar när det gäller fortsatta studier eftersom de är i majoritet på dagens introduktionsprogram. Psykisk ohälsa och stress är dock subjektiva upplevelser vilket försvårar jämförelser över tid och mellan grupper, dessutom kan förändringar i diskurser kring kön påverka samhällets förståelse av psykisk ohälsa bland unga. Forskning visar att flickor oftare lider av internaliserade (inåtvända) och pojkar oftare av externaliserade (utagerande) symptom.⁴

16.4.3 Ökad transparens ur ett elevperspektiv

Vi instämmer i utredningens bedömning att det ska vara tydligt för eleverna när deras kunskaper bedöms för betygssättning. Samtidigt anser vi att utredningens förslag inte ensamt kommer att kunna leda till en ökad transparens och minskad skolstress.

Studier har konstaterat att ökningen av skolrelaterad stress bland annat sammanfaller med 2011 års gymnasiereform. Det skolrelaterade trycket i det svenska skolsystemet är inte koncentrerat till specifika testperioder utan är kontinuerligt under hela läsåret, vilket ökar risken för kronisk stress. De negativa effekterna på välbefinnandet av ständig press att prestera har visat sig vara större för flickor än för pojkar.⁵ Vi har tidigare visat att vissa elever, ofta flickor, har svårt att sätta gränsen för vad som är rimliga mål, vilket skapar både stress och oro, medan andra elever underpresterar för att de saknar stöd och hjälp att avgöra vad som är en rimlig arbetsinsats för uppgiften.⁶

Övriga synpunkter

Uppföljningar visar att tidigare reformer på utbildningsområdet inte har fått det utfall som var tänkt samt att förändringarna påverkat flickor och pojkar i skolan negativt, både vad gäller skolresultat och välbefinnande.⁷ Det blir därför viktigt att utredningens förslag, om de implementeras, noga följs upp och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Det är en brist att regeringen i flera parallella utredningar på utbildningsområdet presenterar förslag som kommer att påverka jämställdheten i Sverige utan att det finns en övergripande analys av de samlade konsekvenserna. Jämställdhetsmyndigheten har i remissvar avstyrkt förslag om att ta bort examensmålen som bland annat rör jämställdhet (SOU 2024:81) samt de förslag som presenterat om nya läroplaner (SOU 2025:19). Samlat riskerar förändringarna att försvaga jämställdheten i skolan och samhället.

³ Jämställdhetsmyndigheten (2023). *Ogiltig frånvaro för jämställdheten - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning*

⁴ Jämställdhetsmyndigheten (2023). *Ogiltig frånvaro för jämställdheten - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning*

⁵ Dovemark, M (2013). *Utbildningsreformer och könsmonster*

⁶ Jämställdhetsmyndigheten (2023). *Ogiltig frånvaro för jämställdheten - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning*

⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2023). *Ogiltig frånvaro för jämställdheten - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning*

För Jämställdhetsmyndigheten

Peter Vikström
Avdelningschef

Jakob Lindahl
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har enhetscheferna Line Säll och Jens Sandahl deltagit.